

Når skal jeg bekjempe havrebladminerflue?

Arild Andersen, UMB og Bioforsk Plantehelse

Havrebladminerflue kan forekomme i store mengder i korn og gras. Særlig rundt ugrasssprøyting kan en ofte legge merke til store svermer av de små fluene i åkeren. Plantene tåler imidlertid en god del angrep før det lønner seg å bekjempe.

Biologi

Vi i Norge er faktisk nesten alene om å ha problemer med dette skadedyret, noe som sikkert har klimatiske årsaker. Havrebladminerflue finnes over det meste av landet, men er mest tallrik i indre deler av Østlandet og i Trøndelag. De voksne fluene er et par millimeter lange, og overvintrer i områdene rundt åkrene. Om våren flyr de inn i korn og gras når det blir varme i lufta. Hunnfluene tar næring til seg ved å stikke eggleggingsbrodden inn i bladene og suge opp den plantesafta som siver ut i såret. Disse såkalte næringsstikkene ses som små, hvite prikker i bladene, og er et typisk tegn på angrep av minerfluer. Stikkene forekommer særlig langs kanten og i spissen av bladene. Omkring månedsskiftet mai - juni begynner fluene å legge egg i slike stikk. Eggene er vanskelige å se, og klekker etter en ukes tid. Larven er hvit og 3-4 millimeter lang, og spiser seg fram inne i bladet. Den gnagde minegangen går som regel parallelt med bladnervene nedover mot bladbasis, og ses som en lys stripe i det grønne bladet. Minegangen blir bredere etter hvert som larven vokser, og etter et par uker forpupper larven seg. Puppen kan ses som en 2-3 millimeter lang, mørk flekk nær enden av minen. Etter ytterligere tre uker klekkes en ny flue. Den flyr ut av åkeren uten å gjøre noen skade, og søker tilbake til åker og eng først neste vår.

Skade

Havrebladminerflue angriper alle de fire kornartene og en lang rekke grasarter. Den er mest vanlig i bygg og havre, og blant grasartene blir både timotei og engsvingel sterkt angrepet. I normale år ses det meste av angrepet på de nedre bladene. Fordi plantene på denne tiden av året er i kraftig vekst, vil gjerne det meste av mineringen forgå på litt eldre og mindre viktige blader, mens flaggbladet ofte forblir urørt. Dersom angrepet går opp på flaggbladet, blir imidlertid skaden mer alvorlig.

Bekjemping

Havrebladminerflue kan bekjempes enten med et pyretroid (for eksempel Fastac eller Karate) ved ugrasssprøyting, eller med et fosformiddel med dybdevirkning (Perfekthion) på holkstadiet. Pyretroidene har god effekt bare på svermende fluer, mens Perfekthion også dreper larvene inne i bladene. Pyretroidene har effekt i et par uker etter sprøyting, mens Perfekthion raskt mister sin effekt.

Ved Bioforsk Plantehelse (daværende Statens Plantevern) ble det i 1988 utarbeidet en veiledende bekjempingsterskel ved bruk av Perfekthion mot havrebladminerflue i bygg. Terskelverdien har opp gjennom årene blitt justert flere ganger ettersom prisen på bygg til levering og Perfekthion har forandret seg. I 1988 krevdes det over 18 % minert areal på de nederste bladene før det var lønnsomt å sprøyte. På grunn av økt pris på Perfekthion og sterkt redusert pris på bygg økte terskelverdien til 34 % minert areal i 2000. Deretter førte redusert pris på Perfekthion og en svak økning i prisen for bygg til at terskelverdien ble satt ned igjen til 22 % i 2009.

Informasjon på VIPS

Det vil bli lagt ut mer informasjon og hjelp til å bruke bekjempingsterskelen på VIPS. Link til VIPS: http://www.vips-landbruk.no/index_kultur_korn.jsp.

Faktaboks 1

Det anbefales å sprøyte (med Perfekthion) mot havrebladminerflue like før flaggbladet kommer til syne, men bare dersom det da er **både** næringsstikk på de øvre bladene (det betyr at angrepet fortsatt er under utvikling) **og** et stort minert areal på de nedre bladene (22 % i 2009).

Faktaboks 2

Havrebladminerflue (*Chromatomyia fuscata*) hører til minerfluene (Agromyzidae). På folkemunne kalles den ofte bare for "bladminerflue". Det finnes flere hundre minerfluearter her i landet, og alle har larver inne i ulike plantearter. Derfor blir flere av dem ansett som viktige skadedyr. Til denne fluefamilien hører blant annet søramerikansk minerflue (*Liriomyza huidobrensis*), som i 2003 fulgte med importerte småplanter til mange norske veksthus og påførte næringen store tap.

Minering med puppe av havrebladminerflue i bygg